

Delta i debatten,
skriv til oss!

Send ditt innlegg til
debatt@nationen.no.
Innlegg kan også sendes pr. post til

Nationen, Postboks 9390 Grønland, 0135
Oslo. Mer konvolutter «debatt». Innlegg
som sendes elektronisk blir prioritert.

Kronikk: Max 5000 tegn med mellomrom.
Leserinnlegg: Max 2500 tegn med mel-
lomrom. Kun bestilte kronikker honoreres.

Redaksjonen forbeholder seg retten
til å redigere og forkorte innsendt
stoff og til å publisere det elektronisk.

KRONIKK

GMO: Hvorfor viser Mattilsynet en slik iver etter å tøyne regelverket i helse- og miljøfiendtlig retning?

FOTO: COLOURBOX

Folkemeningen og folkefiendene

Hva skjer med demokratiet når maktkritikk avfeies som «konspirasjonsteori»?

Folkefiende høres ut som et propagandauttrykk, oppfunnet i et diktatur og brukt mot regimets motstandere. Men i Ibsens drama «En Folkefiende» er rammen et småborgerlig demokrati. Her er det folkemeningen som er problemet, f.eks. slik det formuleres i aforismen: «Sannhetens og frihetens farligste fiender iblant oss, er den kompakte majoritet.»

I et demokrati skal samfunnsmakten bygge på folkets mening. Men den må i sin tur bygge på informasjon. Den som styrer informasjonen, har altså nøkkelen til samfunnsmakten. I dag er dette kanskje den største utfordringen for demokratiet. «Internett er åpent for alle», sier det. «All verdens informasjon ligger bare noen få tastetrykk unna.» Men tiden er begrenset for oss alle. Vi har rett og slett ikke tid til å sjekke ut «all verdens informasjon». Så hvor finner vi da den informasjonen vi bygger våre meninger på? Det blir helst de store og anerkjente mediene, riksavisene, NRK og VG-nett pluss selvsagt Wikipedia.

En undersøkelse ved Universitetet i Agder (2011), viser hvor ungdom finner informasjon, når de utfordres til det. Forskerne ble forbauset over at «elevenes digitale verden ikke var så stor som først

MAGRE KÅR

«Maktkritikk har magre kår også i våre riksmedier.»

antatt. Elevenes foretrukne prosedyre var å søke på Google. Der kom Wikipedia alltid opp som et av toptreffene. Særlig lengre kom ikke de fleste.»

Ber du 10. klassinger om å finne ut hvor mange som bor i Stavanger kommune, er Wikipedia helt kulant. Annerledes blir det hvis saken gjelder noe det står strid om, vitenskapelig, politisk eller ideologisk. Maktkritiske stemmer har dårlige kår i dette systemet. En anonym WP-administrator uttrykte det slik: «WP er på godt og gale preget av det vi kan kalle mainstream vitenskap, og må fortsette slik.» Så her er det den kompakte majoriteten som rår.

Maktkritikk har magre kår også i våre riksmedier. En grunn til det, er at det har spredt seg et ondartet virus, som siler ut maktkritiske innlegg. Trond Andresen setter fingeren på ondet i Klassekampen den 2. juni 2012, der han bl.a. sier: «Maktkritikk blir stadig oftere avfeid som 'konspirasjonsteorier'. I gamle dager var kritisk journalistikk å grave frem og presentere informasjon om makthaveres falskspill og skjulte aktiviteter. I dag er 'kritisk' journalistikk å gjøre narr av 'konspirasjonsteoretikere' som er så sprø at de tror at makthavere driver med falskspill og skjulte aktiviteter.»

K-ordet har nå spredt sin giftvirkning ut i all offentlig debatt. Det er nok av eksempler. Slik avrundet f.eks. professor Stig Frøland sitt innlegg i Morgenbladets vaksinedebatt, 01.04.2011: «Årsakene til mye av den frykt for og avvisning av vaksiner vi ser i dag, er uten tvil beslektet med mange an-

dre irrasjonelle fenomener i dagens samfunn, blant annet store deler av alternativ medisin. Generell skepsis til naturvitenskapelig forskning, mistillit til eksperter, og i enkelte tilfeller paranoid pregede konspirasjonsteorier spiller utvilsomt en rolle.»

Frølands utspill var ingen invitasjon til debatt, men et stempel: Slik er dere. Reiser du kritikk mot dagens vaksinepraksis, risikerer du påskrifter som «konspiratorisk», «irrasjonell» og «paranoid».

Brukes k-ordet flittig nok, blir debatten «enstemmig». Kun majoritetsmeningen tåles. Dette rammer betente tematikker som vaksiner og mobilstråling, etter hvert også genmodifisering. Her kommer et eksempel fra den siste fronten.

Nylig publiserte professor Gilles-Eric Seralini en studie der rotter er føret med GMO-mais i 2 år. Disse rottene utviklet en overhyppighet av kreft, skader på lever og nyre mv. Hadde EUs kontrollorgan EFSA tatt sine oppgaver på alvor, burde samtlige EU-godkjente GMO-linjer (over 46), blitt trukket tilbake. Men svaret fra EFSA, er å angripe forskeren. Og den kompakte majoritet her hjemme, Vitenskapskomiteen for Mattrygghet (VKM) og Mattilsynet, følger på.

VKM bekymrer seg for at det er benyttet feil rotter i studien. Samtidig vet de godt at samme type rotter ble benyttet i Monsanto's egne forsøk. Og når VKM bruker disse forsøkene til å risikovurdere samme GMO-mais, er det ikke noe i veien med rottene. Her stilles det større krav til studier gjort av uav-

hengige forskere, enn til studier utført eller betalt av produsenten. Slik ivaretas vår mattrygghet.

Men er det ikke gjort hundrevis av studier uten tilsvarende funn? Jovisst. Men det er lett å finne ingenting, spesielt om garnet er grovmasket nok. Det er derfor vi bør være mest opptatt av de som gjør positive funn, slik som Arpad Pusztas GMO-studie fra 1998. Den viste sterke indikasjoner på at det er selve genmodifiseringen som er problemet. Lignende funn er senere gjort bl.a. ved GENØK i Tromsø.

Også i Norge presser GMO seg på. Årlig gir Mattilsynet dispensasjon til fiskeforindustrien, som tillates import av 19 GMOer. Regelverket åpner for en fortsatt import av GMOer som ble importert før nytt regelverk trådte i kraft i 2005. Men når Mattilsynet fikk spørsmål om hvor mye som var blitt importert av disse GMOene, var svaret: Ingenting. Når vi spør dem hvordan de da kan gi denne dispensasjonen, svarer de: Juridisk sett har vi rett. Hvorfor viser Mattilsynet en slik iver etter å tøyne regelverket i helse- og miljøfiendtlig retning?

Hvor er den offentlige debatten om disse forholdene? Hvor er de maktkritiske forskerne? Er de redd for å miste forskningsmidlene eller å bli stemplet som konspiratoriske? I så fall står vi overfor et demokratiproblem i tillegg til et helse- og miljøproblem.

Trond Skafnesmo
Forfatter av boken Folkefiender (2012)

Tore B. Krudtaa
Redaktør for nettstedet www.monsanto.no

POLITIKK

Maktspill med bismak

EU hadde fredag 5. juli avstemning om en resolusjon som ville gitt Edward Snowden asyl. Fredsprisvinneren som i fjor ble hyllet av Torbjørn Jagland for å være demokratiske menneskerettighetsforkjemper, valgte dermed å vende ryggen til en sann forkjemper for både demokrati og menneskerettigheter.

Fadesen blir ikke mindre av å vite at Snowden avslørte hvordan USA og NSA (National Security Agency) har overvåket nettopp EU-land sine kontor i FN og ambassader i Washington. Frankrike, Portugal, Spania og Italia takket ham ved å nekte et fly de trodde Snowden var med i tilgang til sine luftrom. Dette alene er et politisk maktspill som gir dårlig bismak, men saken stopper ikke der.

I flyet som 3. juli til slutt måtte nødlande i Wien satt ikke Snowden, men Bolivias president Evo Morales. Mens flyet sirklet måløst rundt på jakt etter bensin, risikerte det å gå tomt for drivstoff. De fire landene som nektet Morales å lande, var således med på å sette livet til presidenten i fare. Det førte til at statsledere fra hele Latin Amerika innen et døgn samlet seg i et toppmøte i Cochabamba. I berettiget harme har de gått sammen om en protest, og krever en unnskylding fra landene som i praksis lekte med Morales sitt liv.

Norge har hatt sjanse til å gi Snowden asyl, men det humanitære motet som skulle til ser ut til å være skylt ut med badevannet. Vi har nemlig våget å være menneskelige før, som for eksempel da folkevalgte Salvador Allende ble drept i Chile, og diktatoren Pinochet overtok. Med støtte fra USA, bedrev Pinochet med folke-drap og terror av særdeles grusomt kaliber. Da vågde norske politikere å ta til ordet for å fordømme Pinochet, og for å gi chilenske flyktninger asyl. I USA satt både Nixon og Kissinger og freste.

Det ser ut som om Venezuela kommer Snowden til unnsættning. Spørsmålet blir hvordan man skal få ham dit fra Russland. I mellomtiden gjør garantert amerikanske myndigheter det de kan for å presse den store bjørnen opp i et hjørne. Det er å håpe at russerne rir stormen av. Verden trenger varslere som Snowden.

Anna Kathrine Eltvik
Landsstyremedlem i Rødt